

อารยธรรมแดนใต้ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร) The Civilization of Tambralinga Langasuga Sivichai and Si Thammarat Mahanakhon (Muang Sibsongnagasat)

รศ.ดร.สีบพงศ์ ธรรมชาติ | Associate Professor Dr.Suebpong Thammachat

บทคัดย่อ

เขตพื้นที่คาบสมุทรมลายูหรือคาบสมุทรมลายูแต่เดิมเคยเป็นเขตอำนาจการปกครองของเมืองใหญ่หรืออาณาจักรเก่าแก่ที่นักโบราณคดีและนักประวัติศาสตร์ศึกษาได้ศึกษาเอาไว้มี 4 เมืองใหญ่หรืออาณาจักร คือ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชนคร (หรือศรีธรรมราชมหานครหรือเมือง 12 นักษัตร) กรณีอาณาจักรหลังสุดที่มีชื่อว่าเมือง 12 นักษัตร เพราะมีเมืองที่อยู่รวมกันปกครองจำนวน 12 เมือง ได้แก่ กลันตัน ปาหัง ไทรบุรี สายบุรี ปัตตานี พัทลุง ตรัง บันทายสมอ (บันทายสมา) สระอุเลา ตะกั่วกลาง ชุมพร และกระบี่ มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่นครศรีธรรมราชปัจจุบัน เมืองทั้ง 12 เมืองนี้มีศูนย์รวมใจทำให้เกิดพลังเข้มแข็งเพราะมีพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางใจ แต่ละเมืองจะหมุนเวียนกันดูแลองค์พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชและเขตพื้นที่รายรอบเมืองละปี มีการส่งดอกไม้เงินดอกไม้ทองไปบูชาพระบรมธาตุฯ อย่างสม่ำเสมอมิได้ขาดสิ่งนี้เป็นพลังสำคัญแห่งพระพุทธศาสนาทำให้ดินแดนไทยสยามภาคใต้โบราณมีความยึดโยงเกาะเกี่ยวสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น และเป็นรากฐานสำคัญในความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนา การศึกษา การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และศิลปะและวัฒนธรรม

ดินแดนไทยภาคใต้หรือสยามไทยภาคใต้ ตามพรลิงค์ เป็นชื่อแรกที่ปรากฏในหลักฐานทางโบราณคดีไม่ว่า โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลากาจิ และเอกสารเก่าทั้งไทยและต่างประเทศ เมืองใหญ่หรืออาณาจักรนี้มีมาก่อน พ.ศ. 500 ด้วยปรากฏชื่อ ตัมลิงคัม

(ตมมลิ่งค์) ในคัมภีร์มหานิทเทศ อีกทั้งยังปรากฏชื่อในศิลาจารึกต้นขอร์ของอินเดียดี ของชาวศรีลังกาด้วย อีกทั้งศิลาจารึกของไทยจารึกวัดมเหยงคณ์ จารึกวัดหัวเวียง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบชื่อในเอกสารเก่าของจีนเรียกชื่อว่า ตั้งหม่าหลิง หรือตันเหมยหลิว อีกด้วย ในระยะเวลาไล่เลี่ยกันห่างกันประมาณ 300 ปีเศษ มีหลักฐานปรากฏเมืองลังกาสุกะในเขตแดนที่เป็นอำเภอยะรังและไทรบุรี (เคดะห์ในประเทศปัจจุบัน) เจ้าเมืองนับถือพระพุทธศาสนาต่อมาเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม หลักฐานปรากฏคือโบราณสถานยะรังและโบราณสถานบูจิงหรือบูจิงวัลเลย์ (ในเคดะห์ประเทศมาเลเซียปัจจุบัน) ทั้งสองเมืองหรือสองอาณาจักรต้องอยู่ต่อนานภายใต้การปกครองลงด้วยการเข้ามามีอำนาจการปกครองของศรีวิชัยราว พ.ศ. 1300 เศษ ศรีวิชัยมีอำนาจการปกครองครอบคลุมทั้งคาบสมุทรมลายูหรือคาบสมุทรมลายูคือประมาณเขตพื้นที่เพชรบุรีลงไปตลอดคาบสมุทรมลายูถึงแหลมมลายูเกาะชวา ตลอดถึงเกาะในประเทศฟิลิปปินส์บางส่วน และมีอิทธิพลในการปกครองในดินแดนกัมพูชาในปัจจุบันด้วย เพราะพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 ในพงศาวดารกัมพูชาบอกว่าเป็นโอรสแห่งศรีธรรมราช พระมารดาเชื้อสายศรีวิชัย ความยิ่งใหญ่ของศรีวิชัยจึงแผ่ไปทั่วดินแดนหลายประเทศในปัจจุบัน ด้วยความเจริญรุ่งเรืองด้านศาสนา การศึกษา การเมือง การปกครอง การค้าหรือเศรษฐกิจ และศิลปะและวัฒนธรรม ศรีวิชัยจึงเป็นอาณาจักรที่มีความพร้อมทุกอย่างและมีความร่ำรวย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ทำให้เป็นพื้นที่บนทอนทางการค้าและเศรษฐกิจของอินเดียดี ราว พ.ศ. 1500 เศษ กองทัพกษัตริย์ราเชนทร์โจฬะอินเดียดีก็ยกทัพเรือมาโจมตีเผาเมืองและขนสิ่งมีค่าไปมากมาย อาณาจักรศรีวิชัยก็ยุติอำนาจลง ต่อมีกลุ่มอำนาจใหม่เข้ามาปกครองตามหลักฐานปรากฏพระนามเจ้าเมืองว่าศรีธรรมมาโคกราช เป็นเจ้าเมืองมีหลายพระองค์ ศิลาจารึกบางหลักมีว่าศรีธรรมมาโคกราชเจ้าผู้ครองตามพรลิงค์ จึงทำให้อนุมานได้ว่าเชื้อสายตามพรลิงค์เก่าได้ขึ้นมาใช้อำนาจในการปกครองอีกครั้งหนึ่ง แต่หลักฐานเอกสารเก่าพบชื่อศรีธรรมราช ศรีธรรมราชมหานคร นครศรีธรรมราช กรุงศรีธรรมศอก และต่อมาในเอกสารเก่าบ้างเรียกว่าศรีธรรมราช (ศิลาจารึกหลักที่ 1) และศิริธรรมนคร (พงศาวดารโยนก) ศรีธรรมราชมหานคร หรือตามพรลิงค์รอบสองมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ เป็นอย่างยิ่งไม่ว่า ศาสนา การศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง จนราว พ.ศ. 1900 ก็รวมเข้าเป็นดินแดนเดียวกันกับพระยาอุทุมพรซึ่งปกครองอยู่บริเวณเหนือเพชรบุรีขึ้นไป

อารยธรรมแดนใต้ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร)

ด้วยความเจริญรุ่งเรืองที่ติดต่อกันมาตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 500 ถึง พ.ศ. 1900 รวม 1400 ปีของ 4 เมืองหรือ 4 อาณาจักรในดินแดนไทยภาคใต้หรือไทยสยาม ดังกล่าว จึงทำให้ดินแดนนี้มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านต่างๆ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในความเข้มแข็งของไทยสยามภาคใต้ และกลายเป็นอารยธรรมแดนใต้ถ่ายทอดถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลาน เหลนสืบต่อมาจนปัจจุบัน

คำสำคัญ : อารยธรรม ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย ศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร)

Abstract

The Siam Peninsula or the Siam-Malay Peninsula was originally an administrative area of four major ancient cities or kingdoms, namely Tambalinga, Lanka Suka, Srivijaya, and Si Thammarat Nakhon or Si Thammarat Maha Nakhon. Si Thammarat Nakhon was also called the 12-Zodiac City as it was composed of 12 cities, namely Kelantan, Pahang, Sai Buri, Kedah,

Pattani, Phatthalung, Trang, Banteay Samo (Banteay Sema), Sa Ulaio, Takua Thalang, Chumphon, and Kra Buri. The administrative center of these 12 cities is currently in Nakhon Si Thammarat province. Their spiritual center was Phra Borom That Nakhon Si Thammarat; they rotated it to look after Phra Borom That Nakhon Si Thammarat and its vicinity each year. Gold and silver flowers were sent to constantly worship it. The power of Buddhism led to a firm connection among areas in ancient Southern Siam, and this served as a foundation for religious, educational, political, economic, artistic and cultural prosperity.

In Southern Siam, Tambalinga was the first name that appeared in archaeological evidence, including historical objects, historical sites, stone inscriptions, and Thai and foreign historical documents. This great kingdom existed before 500 BE (43 BC). Its name appeared in Tamlingkam in the Maha Nithet Scripture. It also appeared in the Tan Shaw Stone Inscriptions

in South India. In addition, it was found in historical Chinese documents called the Tang-ma-ling or Tan-mei liu. There is evidence showing that over 300 years later, Lanka Suka was present in the territories which currently are Sai Buri and Kedah. Buddhist rulers converted to Muslim, the evidence of which is the Yarang Historical Site and Bu Jang Historical Site or Bujang Valley (in Kedah, Malaysia).

Both kingdoms' administrative power came to the end after the arrival of the power of the Srivichai Kingdom just after 1300 BE (757 AD). Srivijaya's power covered the Siam

Peninsula, which is now in Phetchaburi province downwards through the Siam Peninsula, Malay Peninsula, Java Island, partly islands in the Philippines, and Cambodia. According to a Cambodian chronicle, King Suryavarman I was the son of Si Thammarat, and his mother came from the Srivijaya lineage. The glory of Srivijaya spread across territories, which are now in different countries.

With religious, educational, political, economic, artistic and cultural prosperity, the Srivijaya Kingdom had everything it needed and wealth. Accordingly, it diminished India's trade and economic power. In 150 BE (393 BC), the troops of the Cholas Dynasty from South India burned down and sacked the Srivijaya Kingdom, which led to its fall. The following ruler was Sithammasokarat. As stated in some stone inscriptions, Sithammasokarat was the ruler of Tambalinga. Therefore, it could be inferred that the old Tambalinga lineage came into power again. However, according to historical documents, the kingdom was called Si Thammarat Nakhon, Si Thammarat Maha Nakhon, Nakhon Si Thammarat, Krung Si Thammasok, Si Thammarat (King Ramkhamhaeng's Stone Inscription), Siri Thammanakhon (Yonok Chronicle), Si Thammarat Maharat or even Tambalinga for the second time. Its prosperity lasted until 1900 BE (1357 AD) when it was merged with the territory of Phraya Uthong, who ruled above current day Phetchaburi province.

อารยธรรมแดนใต้ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร)

The prosperity before 500 BE (43 BC) to 1900 BE (1357 AD), which lasted 1,400 years between the four kingdoms in Southern Siam, has brought about different aspects of prosperity. This has served as the foundation of strength for Southern Siam/Thailand and the civilization that has been inherited from generation to generation.

Keywords : Civilization Tambralinga Langasuga Sivichai Si thammarat Mahanakhon

บทนำ

ดินแดนไทยภาคใต้ปัจจุบันหรือดินแดนไทยสยามภาคใต้มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานมาก จากหลักฐานทางโบราณคดีต่างๆ ทั้งการบันทึกในวัสดุต่างๆ โบราณวัตถุ และโบราณสถาน เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความเก่าแก่ของการตั้งบ้านตั้งเมืองมีผู้คนอาศัยอยู่เป็นชุมชนขนาดใหญ่และเป็นเมืองใหญ่ นักโบราณคดีและนักประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งเรียกชื่อเมืองที่มีแต่โบราณในดินแดนไทยภาคใต้ว่าอาณาจักร ได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชหรือศรีธรรมราชมหานคร ชื่อดังกล่าวนี้ ชื่อตามพรลิงค์ และศรีธรรมราชหรือศรีธรรมราชมหานคร จะเป็นชื่อที่รู้จักกันมากกว่าอีกสองชื่อ

ด้วยการตั้งบ้านตั้งเมืองมาเป็นเวลายาวนาน จึงทำให้ดินแดนไทยภาคใต้หรือไทยสยามภาคใต้มีความรุ่งเรืองในด้านต่างๆ ต่อเนื่องกันมาไม่ว่าความเจริญรุ่งเรืองด้านการค้า การศึกษา ศาสนา และศิลปะและวัฒนธรรม สิ่งดังกล่าวนี้ยังมีร่องรอยให้เห็นและรับรู้อยู่จนปัจจุบัน ไม่ว่าจะทางด้านวัตถุ ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งในวัสดุที่บันทึก และในคนรุ่นลูกหลาน เหนือ โหลน ที่สืบสายเลือดมาในปัจจุบัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นอารยธรรมที่แสดงถึงความมีรากฐานของสติปัญญาของบรรพชนและมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัยตามลำดับ แม้กระทั่งศิลปะและวัฒนธรรม และสิ่งอื่นๆ จะหลงเหลือเข้ามามากอย่างไร แต่ความเป็นไทยสยามภาคใต้ก็ยังคงดำรงอยู่ให้ประจักษ์ สิ่งที่มีอยู่ซึ่งตกทอดมาจากบรรพชนและมีการดูแลรักษาตามลำดับรุ่นแล้วรุ่นเล่านี้เป็นมรดกสำคัญที่ทำให้เป็นสิ่งที่มีความค่าและมูลค่า จนทำให้ชาวต่างชาติมีความสนใจมาศึกษา และชื่นชมกับมรดกด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่บรรพชนส่งทอดต่อมาสู่รุ่นปัจจุบัน ดินแดนไทยภาคใต้หรือสยามไทยภาคใต้จึง

เป็นดินแดนอารยธรรมที่ควรแก่การดูแลรักษาให้ดำรงคุณค่า และสร้างมูลค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวด้านศิลปะและวัฒนธรรม

ชื่ออาณาจักรเก่าสุดหรือเมืองที่เก่าแก่สุดหรืออาณาจักรแรกของคาบสมุทรมลายูหรือที่นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีบางท่านเรียกว่าคาบสมุทรมลายูนั้นคือ “ตามพรลิงค์” หรือตัมมลิงคัม (ตัมมลิงค) ชื่อนี้ปรากฏอยู่ในหลักฐานสำคัญของพระพุทธศาสนา คือ คัมภีร์มหานิเทศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ พระไตรปิฎก ที่เขียนขึ้น พ.ศ. 500 (บ้างว่า พ.ศ. 700) การมีชื่อ ตามพรลิงค์ หรือตัมมลิงคัมในคัมภีร์มหานิเทศ จึงเป็นสิ่งแสดงว่า ชื่อเมืองนี้มีมานานแล้ว และมีก่อนที่จะเกิดคัมภีร์มหานิเทศ เนื้อความกล่าวถึงเรื่องการเดินทางไปค้าขายยังดินแดนสุวรรณภูมิซึ่งมีชื่อเมืองต่างๆ ในดินแดนภาคใต้ รวมทั้ง ตักโกลา คือตะกั่วป่าด้วย นอกจากนี้ยังปรากฏในเอกสารเก่าของของจีนที่เรียกอาณาจักรเก่านี้ว่า ตังหม่าหลิง หรือตังหม่าหลิง และยังมีศิลาจารึกต้นขอว์อินเตียใต้ที่เรียกว่า มัทมาลึงคัม และศิลาจารึกวัดมเหยงค์ เป็นต้น จากหลักฐานต่างๆ ทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์พอประมวลได้ว่า ตามพรลิงค์หรือตัมมลิงคัม ได้ตั้งบ้านเมืองมีศูนย์กลางอยู่บริเวณอำเภอสิชล นบพิตำ และท่าศาลา ในปัจจุบัน บริเวณนี้มีหลักฐานสำคัญด้านโบราณสถาน และโบราณวัตถุอยู่จำนวนมาก การตั้งบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองและมีอำนาจในการปกครองมาจนถึงประมาณ พ.ศ. 1300

ในช่วงเวลาที่ตามพรลิงค์มีอำนาจในการปกครองดินแดนไทยภาคใต้นั้น จากหลักฐานการศึกษาทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ทั้งของต่างประเทศและไทย ได้คำตอบว่ามีเมืองหรือรัฐใหญ่ชื่อลังกาสุกะหรือหลังยะลิว ตั้งอยู่บริเวณอำเภอสายบุรี เคตะห์ (ไทรบุรี) และพื้นที่ในประเทศมาเลเซียบางส่วนด้วย น่าจะเริ่มมีอำนาจการปกครองราว พ.ศ.800 เศษ และเป็นรัฐที่นับถือพระพุทธศาสนา ภายหลังเจ้าเมืองเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม หลักฐานสำคัญทางโบราณคดีคือโบราณสถานยะรัง และโบราณสถานบูจัง (บูจังวัลเลย์) ในรัฐเคตะห์ (ไทรบุรี) ดินแดนลังกาสุกะจึงเป็นดินแดนหนึ่งในคาบสมุทรมลายูที่มีความเจริญรุ่งเรืองหลังอาณาจักรตามพรลิงค์ราว 300 ปี เศษและต่อลังกาสุกะและตามพรลิงค์ก็ตกอยู่ในอำนาจการปกครองของศรีวิชัยกลุ่มอำนาจใหม่ที่นักประวัติศาสตร์บางส่วนวิเคราะห์ว่าเป็นกลุ่มอำนาจจากชวา นักประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งจึงมีความเห็นว่าศูนย์กลางการปกครองของอาณาจักรศรีวิชัย อยู่ที่ปาเล็มบัง ตอนใต้ของเกาะสุมาตรา แต่ส่วนหนึ่งมีความเห็นต่างเห็นว่าศูนย์กลางอยู่ที่นครศรีธรรมราช และส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าอยู่ที่ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปัจจุบัน จากหลักฐานทางโบราณวัตถุ และโบราณสถานพบว่า ทั้งดินแดนไทยหรือ

ไทยสยามภาคใต้ และเกาะสุมาตราต่างมีศิลปะและวัฒนธรรมศรีวิชัยเช่นเดียวกัน ศรีวิชัยจึงเป็นอาณาจักรที่มีความกว้างใหญ่มาก และมีอำนาจการปกครองเข้าไปถึงดินแดนกัมพูชา เพราะในช่วงสมัยพุทธศตวรรษที่ 1300 นั้น มีกษัตริย์ที่ปกครองพระบิดาเป็นผู้ครองศรีธรรมราช และพระมารดาเป็นเชื้อสายศรีวิชัย ดังนั้นศรีวิชัยจึงเป็นเสมือนสหพันธรัฐที่รวมเอารัฐต่างๆ เข้าด้วยกัน และศูนย์การปกครองอาจจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งก็เป็นได้ ความเจริญรุ่งเรืองในสมัยศรีวิชัยมีสูงมาก จนกลายเป็นศูนย์กลางการค้า ส่วนต่างๆ ของโลก ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นที่มาของการยกทัพมาโจมตีของกษัตริย์ราชชนทรโจฬะแห่งอินเดียใต้ (ในศิลาจารึกราชนทรโจฬะ 1 ราชนทรโจฬะโจมตีตะโกลาหรือตะกั่วถางเมื่อเป็นเมืองสิบสองนักษัตร พ.ศ. 1568 ครองชัย หัตถา, 2550) เพื่อมิให้ดินแดนศรีวิชัยเป็นพื้นที่ขึ้นทอนการค้าและเศรษฐกิจของอินเดีย เมืองสำคัญๆ ของศรีวิชัยถูกเผาและกองทัพกษัตริย์โจฬะก็ขนสิ่งของมีค่าไปเป็นจำนวนมาก ในที่สุดศรีวิชัยก็หมดอำนาจลงราว ในพุทธศตวรรษที่ 15 หลังจากนั้นก็มีการสถาปนาเมืองศรีธรรมราชหรือศรีธรรมราชมหานครขึ้นมีกษัตริย์ปกครองตามลำดับ ตั้งแต่ พุทธศตวรรษที่ 16 มีหลักฐานปรากฏความโดดเด่นในการมีอำนาจการปกครองและความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่งในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มอำนาจการปกครองใหม่คือราชวงศ์ปทุมวงศ์หรือราชวงศ์ศรีธรรมโศกราช โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ที่ปรากฏพระนามอนุชา จันทรภาณุ และพงษาสุระ ในขณะที่พระเจ้าเชษฐาอยู่ในตำแหน่งนั้นอนุชา 2 องค์ อยู่ในตำแหน่งอุปราช ดังปรากฏในตำนานเมืองนครศรีธรรมราช และต่อมาทั้งสององค์ก็ขึ้นเป็นกษัตริย์ ในช่วงหลังจากนี้ พุทธศตวรรษที่ 20 กองทัพพระยาอุทองยกทัพมาถึงบางสะพาน อำเภอนี้ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระเจ้าศรีธรรมโศกราชทรงทราบถึงจุดประสงค์ของการยกทัพมาของพระยาอุทอง จึงยกทัพขึ้นไปพบกับทัพพระยาอุทอง และต่อสู้กันล้มตายจำนวนมาก ในที่สุดก็มีการเจรจายุติการสู้รบด้วยเห็นว่าเป็นคนเชื้อสายเดียวกัน หลังจากนั้นดินแดนไทยภาคใต้หรือไทยสยามภาคใต้ก็รวมเป็นแผ่นดินเดียวกับศูนย์กลางอำนาจการปกครองใหม่คืออยุธยา

ด้วยความเจริญรุ่งเรืองที่ยาวนานของดินแดนไทยภาคใต้หรือสยามไทยภาคใต้ บนคาบสมุทรสยามหรือคาบสมุทรสยามลายนั้น จึงทำให้มีการถ่ายทอดถ่ายทอดอารยธรรมติดต่อกันมาตามลำดับจาก ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย สู่อริธรรมราชหรือศรีธรรมราชมหานคร ปัจจุบันดินแดนไทยภาคใต้มีมรดกศิลปะและวัฒนธรรมมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ความเจริญด้านพระพุทธศาสนาปรากฏร่องรอยทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุจำนวนมาก และเป็นสิ่งสืบทอดมาสู่รุ่นปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระบรมธาตุสำคัญในดินแดนไทยภาคใต้ ได้แก่ พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช พระบรมธาตุไชยา พระธาตุหลังสวน พระธาตุวัดเขียนบางแก้ว พระบรมธาตุเจดีย์และพระธาตุ ดังกล่าวนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวเมืองสิบสองนักษัตรหรือศรีธรรมราชมหานครซึ่งประกอบด้วย 12 เมือง คือ ปาหัง กลันตัน ไทรบุรี ปัตตานี สายบุรี พัทลุง ตรัง สระอุเลา บันทายสมอ ตะกั่วป่ากลาง ชุมพร และกระบืออารยธรรมแดนใต้แห่งนี้อาจเรียกหรือรัฐเก่าจึงเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งคุณค่าและมูลค่าของไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและความรู้เกี่ยวกับเมืองหรืออาณาจักรเก่าของไทยภาคใต้ (สยาม) ได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร)
2. เพื่อศึกษาแหล่งสำคัญทางพระพุทธศาสนา และอารยธรรมแดนใต้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยด้วยวิธีการทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และวรรณกรรม ใช้วิธีการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานทางโบราณวัตถุ โบราณสถาน และการศึกษาภาคสนามในสถานที่ที่เกี่ยวข้อง มีลำดับดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล
ศึกษาเอกสารทั้งเก่าและใหม่ ศิลจารึก ที่เกี่ยวกับเมืองหรืออาณาจักรเก่าของไทยภาคใต้ (สยาม)
ศึกษาในพื้นที่ ศึกษาแหล่งโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ในเขตพื้นที่ ไทยภาคใต้ และเมืองสิบสองนักษัตรโบราณในประเทศสาธารณรัฐมาเลเซีย ตั้งแต่เพชรบุรี (ตอนล่าง) ถึงจังหวัดยะลา (ใต้สุดรัฐเคดะห์ (ไทรบุรี) กลันตัน) และปาหัง
2. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาแยกแยะพิจารณาอย่างละเอียดเป็นหมวดหมู่ และตีความ สรุปความตามหลักการด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม โบราณคดี และประวัติศาสตร์
3. การเรียบเรียงข้อมูล นำความรู้ที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์เรียบเรียงตามหัวข้อที่กำหนด คือ ความรู้ของเมืองหรืออาณาจักรในไทยภาคใต้ (สยาม) ได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราช(มหานคร) พระพุทธศาสนา และอารยธรรมแดนใต้

4. การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยทั้งด้านเอกสาร ศิลปจารึก และหลักฐานแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับเมืองหรืออาณาจักรเก่าในดินแดนไทยภาคใต้และดินแดนในประเทศมาเลเซีย 4 เมืองหรือ 4 อาณาจักร ได้แก่ ตามพราลึงค์หรือตัมลิงค์ (ตมลิงค์) ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (สิบสองนักษัตร)

ตามพราลึงค์หรือตัมลิงค์ (จีนเรียกตั้งเหมยหลิงหรือตันเหมยหลิว) เป็นอาณาจักรที่มีขนาดใหญ่ปกครองดินแดนไทยภาคใต้และดินแดนที่เป็นประเทศมาเลเซียปัจจุบัน ชื่อตามพราลึงค์เป็นภาษาไทยที่มีพื้นฐานมาจากภาษาสันสกฤต ตัมลิงค์ (ตมลิงค์) ภาษาไทยที่มีพื้นฐานจากภาษาบาลี หมายถึงอวัยวะเพศชายสีแดงหรือสีทองแดง หรือแปลว่า ไชสีแดง หรือ ไชสีทองแดง (สอดคล้องกับสุวรรณภูมิซึ่งมีความหมายว่าแผ่นดินทอง) น่าจะตั้งชื่อจากการที่ผู้คนที่มาตั้งชุมชนใหญ่ครั้งแรกนับถือศาสนาพราหมณ์ไศวินิกายคือนับถือพระอิศวรและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการบูชาพระศิวะหรือพระอิศวรคือ “ศิวลึงค์ ศิวลึงค์” ที่พบส่วนมากจะมีฐานโยนิลึงค์หรืออุมลึงค์รองรับ เมื่อสร่งน้ำลงบนศิวลึงค์น้ำก็จะไหลลงไปยังโยนิลึงค์และออกท่อที่ทำต่อไว้ เพื่อให้ผู้ที่เคารพบูชาด้านนอกหรือด้านล่างได้สัมผัสน้ำศักดิ์สิทธิ์ ต่อมาผู้คนในเมืองหรืออาณาจักรนี้นับถือศาสนาพุทธด้วย ด้วยมีหลักฐานกล่าวถึงการที่พระเจ้าอโศกมหาราชส่งสมณทูตสายที่ 8 ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ ใน พ.ศ. 236 หลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธในดินแดนที่เป็นตามพราลึงค์มีจำนวนมาก โดยเฉพาะลูกปัด (ตรีรัตน์) ซึ่งมีอายุเก่าแก่ถึง พุทธศตวรรษที่ 4 การมีลูกปัดหรือพบลูกปัดในพื้นที่เป็นการแสดงถึงการเป็นชุมชนของผู้คนในดินแดนนี้ ตามพราลึงค์เริ่มมีความเจริญรุ่งเรืองราวพุทธศตวรรษที่ 6 ถึงพุทธศตวรรษ 13 ก็เปลี่ยนผู้มีอำนาจในการปกครองเป็นกษัตริย์ศรีวิชัย ซึ่งศูนย์กลางอำนาจอาจจะอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชปัจจุบัน หรืออำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือป่าเลี้มบั้ง ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งยังไม่มีข้อยุติ ตามพราลึงค์จึงเป็นเมืองหรืออาณาจักรที่มีอายุยาวนานร่วม 1,000 ปี จึงทำให้สั่งสมความเจริญรุ่งเรืองเอาไว้มาก ช่วงระยะเวลาที่ตามพราลึงค์มีอำนาจอยู่นั้น จากหลักฐานว่า เมืองลังกาสุกะได้เกิดขึ้นมาด้วย

ทางปลายด้ามขวานระหว่างช่วง ประมาณ พ.ศ. 800 และสิ้นสุดอำนาจลงพร้อมกับตามพรลิงค์ เพราะอำนาจกลุ่มศรีวิชัยเข้ามาแทนที่ ลังกาสูกะจึงมีอำนาจปกครองอยู่ได้ประมาณ 500 ปี จากการศึกษาของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดีเห็นว่าดินแดนที่เป็นเมืองหรืออาณาจักรลังกาสุกะ คือส่วนที่เป็นจังหวัดปัตตานีลงไปถึงไทรบุรี (ปัจจุบันคือรัฐเคดาห์) และบางรัฐในประเทศมาเลเซียปัจจุบัน แรกเริ่มผู้คนลังกาสุกะนับถือพุทธศาสนา ครั้นต่อหน้ามานับถือศาสนาอิสลาม หลักฐานแหล่งโบราณสถานสำคัญที่พบคือ โบราณสถานยะรัง จังหวัดปัตตานี โบราณสถานบูจัง ในรัฐเคดาห์ (ไทรบุรี) นอกจากนี้ยังพบโบราณวัตถุที่เป็นสัญลักษณ์ศาสนาพราหมณ์และพุทธอีกมากมาย

อาณาจักรศรีวิชัยมีอำนาจปกครองดินแดนไทยภาคใต้ทั้งหมดตลอดคาบสมุทรสยามมลายู อีกทั้งในส่วนที่เป็นประเทศอินโดนีเซีย และมีอำนาจแผ่เข้าไปถึงส่วนที่เป็นประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน ด้วยหลักฐานพงศาวดารกัมพูชาบันทึกไว้ว่า พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 เป็นโอรสแห่งศรีธรรมราช (กัมพูชาใช้ศรีธรรมราช) และมารดาเชื้อสายทางศรีวิชัย การดำรงอยู่ของศรีวิชัยจากพื้นฐานความเจริญรุ่งเรืองของตามพรลิงค์หรือत्मลิ่งคัมทำให้ศรีวิชัยมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ เป็นที่รู้จักของชาติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการค้าขายกับชาติใหญ่อย่างจีนและอินเดีย การเช่นนี้เป็นเหตุให้กษัตริย์แห่งราชวงศ์โจงหะอินเดียได้ยกกองทัพมาโจมตีอาณาจักรศรีวิชัย ขนเอาสิ่งของมีค่าต่างๆ กลับไปและเผาเมืองอาณาจักรศรีวิชัยก็สิ้นสุดลงประมาณ พ.ศ. 1600

หลังจากนี้ก็เป็นการแข่งขันครองอำนาจของราชวงศ์ปทุมวงศ์ซึ่งกษัตริย์หรือเจ้าเมืองที่ขึ้นสู่อำนาจปกครองจะมีพระนามว่า ศรีธรรมมาโคกราชและน่าจะเป็นที่มาของชื่อ ศรีธรรมราชนครหรือศรีธรรมราชมหานคร แต่จากหลักฐานศิลาจารึกบางหลักมีข้อความว่า เจ้าผู้ครองตามพรลิงค์พระนามศรีธรรมมาโคกราชจันทรภาณุ มีความมั่งคั่งดุจพระจันทร์และมีอำนาจดุจพระอาทิตย์ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มอำนาจที่ขึ้นมาปกครองดินแดนไทยภาคใต้ต่อจากกลุ่มอำนาจศรีวิชัย คือกลุ่มอำนาจหรือเชื้อสาย ตามพรลิงค์เท่านั้นเอง หรือว่าชื่ออาณาจักรหรือเมืองนี้ชื่อตามพรลิงค์หรือत्मลิ่งคัมมาตลอด ส่วนชื่อศรีธรรมราช หรือศรีธรรมราชมหานครเป็นการเรียกตามพระนามของเจ้าเมือง เพราะมีการเรียกชื่อดินแดนแห่งนี้ว่า กรุงศรีธรรมโคกด้วย ดังปรากฏในหลักฐานพงศาวดารกัมพูชา ศรีธรรมราชมีเมืองที่อยู่ร่วมในการปกครอง 12 เมือง จึงเรียกว่าเมือง 12 นักษัตริย์อีกชื่อหนึ่งด้วย เมืองเหล่านี้ ได้แก่ สายบุรี ไทรบุรี (รัฐเคดาห์) กลันตัน ปาหัง ปัตตานี ตรัง พัทลุง บันทายสมอ สระอุเลา ตะกั่วป่า ถลาง

ชุมพร และกระบี่ เมืองเหล่านี้โยงยึดอยู่ด้วยการนับถือศาสนาาร่วมกันคือศาสนาพุทธ ทุกเมืองจะผลัดเปลี่ยนเวียนดูแลพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชเมืองละปี ตามตราที่ใช้ประจำเมืองซึ่งสอดคล้องกับชื่อปี คือ ฉลู ขาล เกาะ มะโรง มะเส็ง มะเมีย มะแม วอก กา จอ และกุน รวมเป็น 12 นักษัตร ศรีธรรมราชมหานครหรือเมืองสิบสองนักษัตรมีอำนาจปกครองมาจนถึงราว พ.ศ. 1900 เริ่มมีการรวมตัวกับเมืองกลุ่มคนไทยภาคกลางซึ่งปรากฏชื่อในตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชและตำนานเมืองนครศรีธรรมราชว่า พระยาอุทอง (น่าจะเป็นผู้ตั้งเมืองอยุธยา) ผู้นำคนไทยจากภาคกลางดังกล่าวได้ยกกำลังทหารมาประทับอยู่ที่อำเภอบางสะพานน้อย ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ปัจจุบัน โดยส่งสารถึงพระเจ้าศรีธรรมโศกราชองค์สุดท้ายว่า ทรงรู้เรื่องการบูรณะพระบรมธาตุเจดีย์ครั้งใหญ่ทำไมจึงไม่ส่งสารไปให้ทรงทราบบ้าง นั่นคือภาษาพูดหรือการเมืองการปกครอง ความหมายคือจะยกทัพมารวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งเดียวกัมนั่นเอง ในที่สุดแผ่นดินไทยใต้ (สยาม) ก็เริ่มรวมกับแผ่นดินไทยภาคกลางตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชและตำนานเมืองนครศรีธรรมราชมีเนื้อความสอดคล้องกับที่ เดวิด เค วัลยอาจ ได้กล่าวไว้ใน ประวัติศาสตร์ไทย สังเขปว่า เมื่อการควบคุมของพ่อขุนรามคำแหงสิ้นสุดลง ราวประมาณ พ.ศ. 1843 (1300) สุพรรณบุรีสถาปนาความเป็นอิสระภาพของตน และรักษาอิทธิพล (ไม่ใช่การควบคุม) เหนือดินแดนใต้อิทธิพลที่แผ่ขยายไปถึงทางใต้

จากระยะเวลาประมาณร่วม 2,000 ปี (นับถึง พ.ศ. 2556) ของสี่อาณาจักรไทยทางภาคใต้ทำให้ดินแดนไทยภาคใต้ (สยาม) มีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะ เศรษฐกิจ ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง ปัจจัยสำคัญคือความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่มีทรัพยากรมากมาย จึงทำให้ต่างชาติสนใจเดินทางมาค้าขายกันเป็นจำนวนมาก เช่น จีน อินเดีย เปอร์เซีย (กลุ่มประเทศอาหรับในปัจจุบัน) และชาวตะวันตกหรือที่เรียกกันว่าฝรั่ง ชาติดังกล่าวเหล่านี้นำสินค้ามาค้าขายให้ไทยสยามในภาคใต้และซื้อสินค้าต่างๆ กลับไป รวมทั้งการนำศาสนาเผยแพร่ นำความรู้ต่างๆ ถ่ายทอดทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อีกทั้งมีการแต่งงานกับคนไทยสยาม อันเป็นเหตุให้เกิดลูกผสมระหว่างไทยสยามใต้ กับชาวต่างชาติ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ทำให้ชาวไทยสยามภาคใต้มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และศิลปะ และวัฒนธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากอินเดีย และจีน รองลงมา นอกจากนั้นเป็นการผสมผสานอย่างกลมกลืนและได้ใช้ปฏิบัติกันสืบมา หลักสำคัญในการดำรงอยู่ของสังคมทั้งสี่อาณาจักรคือหลักศาสนาที่ผู้คนปฏิบัติกันไม่ว่าศาสนาพราหมณ์

พุทธ คริสต์ อิสลาม และสิกข์ ศาสนาพุทธมีผู้นับถือเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงพบว่ามืองค์พระบรมธาตุเจดีย์และเจดีย์สำคัญๆ ของดินแดนไทยภาคใต้ (สยาม) เช่น พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช พระธาตุเจดีย์ชุมพร พระบรมธาตุไชยา และพระธาตุวัดเขียนบางแก้ว (พัทลุง) เป็นต้น การนับถือพระพุทธรูปศาสนาและการบูชาพระบรมธาตุเจดีย์ร่วมกันนี้เองจึงทำให้ชาวไทยภาคใต้ (สยาม) ทั้งที่อยู่ในเขตประเทศไทย และนอกประเทศไทยต่างมีความผูกพันและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อันเป็นที่มาของการสร้างสรรค์ดินแดนไทยภาคใต้ (สยาม) ต่อไป

อารยธรรมแดนใต้ของอาณาจักรเก่าดินแดนไทยภาคใต้ คาบสมุทรมลายู ได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร) นั้นมีการสั่งสมมาเป็นเวลานานมาก ตั้งแต่ราว ก่อน พ.ศ. 500 ถึง ราว พ.ศ. 1900 รวมเป็นเวลาประมาณ 1400-1500 ปี ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ผู้คนในอาณาจักรเก่าดังกล่าวนี้ได้สัมพันธ์กับชนชาติพันธุ์อื่นๆ หรือชาวต่างประเทศมากมายหลายตาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย การศาสนา การศึกษา การเมืองการปกครอง และศิลปะและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้พัฒนาการด้านต่างๆ จึงมีมากมาย ส่งผลต่อความแข็งแกร่งในหลายๆ ด้านของผู้คนที่ใช้ชีวิตอยู่ในดินแดนคาบสมุทรมลายู ประกอบกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรด้วยแล้ว ยิ่งทำให้การพัฒนาในด้านต่างๆ ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และส่งผลมาถึงปัจจุบันด้วย สิ่งที่โดดเด่นมากคือเรื่องศาสนา ไม่ว่าจะเป็นพราหมณ์ พุทธ อิสลาม และคริสต์ ต่างเริ่มต้นปักธงที่ดินแดนคาบสมุทรมลายูทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะการเดินทางโดยทางเรือมีความสะดวกและปลอดภัยกว่าการเดินทางโดยทางบก ประกอบกับผู้คนชนชาติพันธุ์ที่เข้ามาไม่ว่า อินเดีย จีน และฝรั่ง ต่างเข้ามาจุดประสงค์หลักเพื่อการค้าขาย เพราะดินแดนคาบสมุทรมลายูมีความพร้อมสูงถึงกับได้ว่าดินแดนสุวรรณภูมิจึงมีต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาค้าขายจำนวนมาก และศาสนาก็เข้ามาพร้อมกับการค้าขายนั่นเอง ตลอดจนอารยธรรมต่างชาติด้านอื่นๆ ด้วยอารยธรรมต่างชาติที่เข้ามานั้นจึงจะมีการคลุกเคล้ากับอารยธรรมไทยสยามภาคใต้ที่มีอยู่เดิม และกลายเป็นอารยธรรมที่มีความเหมาะสมกลมกลืนกับการดำรงชีวิตอยู่ของผู้คนที่อาศัยอยู่ในดินแดนดังกล่าวนี้ทั้งสี่อาณาจักร ดังนั้น 1400-1500 ปี ของสี่อาณาจักรดินแดนคาบสมุทรมลายู จึงเป็นช่วงระยะเวลาสำคัญยิ่งของพื้นฐานความเป็นไทยสยามสืบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน แม้ประเทศสยามจะเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทยแล้วก็ตาม เพราะต้องการให้ชื่อประเทศครอบคลุมถึงพี่น้องไทกลุ่มอื่นๆ ที่มาอยู่ร่วมดินแดนเดียวกันด้วยนั่นเอง

อภิปรายผล

ดินแดนไทยภาคใต้ในเขตคาบสมุทรสยาม-มลายู (คาบสมุทรไทย) สมัยก่อนเป็นดินแดนที่มีมายาวนานตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 500 และมีความเจริญรุ่งเรืองมาตามลำดับ ด้วยอำนาจการปกครองของเมืองหรืออาณาจักรสี่ชื่อ คือ ตามพรลิงค์หรือตัมลิงคัม ลังกาสูชะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร) อำนาจการปกครองอาณาจักรหลังสุดยุติลงประมาณ พ.ศ. 1900 เศษ เพราะรวมกับอำนาจของไทยที่ปกครองบริเวณภาคกลางของไทย (พระยาอู่ทอง) ช่วงระยะเวลาประมาณ - 1,500 ปี นั้น ดินแดนไทยภาคใต้บนคาบสมุทรสยาม-มลายูได้สั่งสมอารยธรรมอันล้ำค่าเอาไว้มากมาย อารยธรรมดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากความเฉลียวฉลาดของผู้คนที่เป็นคนสยาม (ไทกลุ่มหนึ่ง) และคนเชื้อชาติพันธุ์อื่นที่อยู่ร่วมกันภายในเมืองหรืออาณาจักร กับผู้คนชาติพันธุ์อื่นๆ ทั้งในภาคพื้นเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ต่างนำเข้ามาเป็นระลอก ซึ่งมีหลายด้าน เช่น ศาสนา การศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง เป็นต้น การคลุกเคล้ากันของอารยธรรมในดินแดนคาบสมุทรสยาม-มลายูดังกล่าวนี้ส่งผลต่อความร่ำรวยทางอารยธรรมของดินแดนแห่งนี้ ทำให้ผู้คนมีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ และมีศักยภาพในการพัฒนาตนและชุมชนได้ดีทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในส่วนตัวนและส่วนรวม อันเป็นผลดีต่อการดำรงอยู่ของประเทศสยามและประเทศไทยสมัยต่อมา

ดินแดนไทยภาคใต้ปัจจุบันและดินแดนบนคาบสมุทรสยามมลายูที่เป็นอาณาจักรเก่านี้มีทรัพยากรบุคคลทรัพยากรภูมิปัญญา และทรัพยากรอยู่มากมายหลายหลาก หากมีวิธีการที่ดั่งรู้จักนำมาใช้อย่อมทำให้เกิดคุณค่าอย่างมหาศาล ดังนั้นการดำเนินนโยบายของรัฐจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันในเรื่องนี้ การดำเนินนโยบายของรัฐควรจะได้นำเอาพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นหลัก คือ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา การเข้าใจ คือเข้าใจความเป็นมา เข้าใจคนที่อยู่ในพื้นที่ เข้าใจศิลปะและวัฒนธรรม เข้าใจในความเชื่อและการปฏิบัติศาสนา และเข้าใจวิถีชีวิตอื่นๆ เข้าถึงความรู้สึกนึกคิด เข้าถึงจิตวิญญาณ เข้าถึงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น พัฒนาอย่าง จริงจัง และจริงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งมีฐานเดิมคืออยู่แล้ว หากพัฒนาสองประการนี้ได้สำเร็จปัญหาที่เป็นอยู่ในสามจังหวัดชายแดนไทยภาคใต้ และสามอำเภอในจังหวัดสงขลาจะบรรเทาออกไป และแก้ไขได้ในที่สุด

ดินแดนไทยภาคใต้สี่เมืองหรือสี่อาณาจักรบนคาบสมุทรสยาม-มลายูนับอุดมไปด้วยทรัพยากรหลายด้านดังกล่าวแล้ว ในด้านศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนานั้น มีรากฐานที่มั่นคงเริ่มจากประมาณก่อน พ.ศ. 500 ดังหลักฐานที่ปรากฏหลายประการหลายแห่ง หลักฐานสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งคือองค์พระบรมธาตุเจดีย์และองค์เจดีย์เป็นสิ่งชี้ชัดถึงความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในดินแดนแห่งนี้ เช่น พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช พระบรมธาตุเจดีย์ไชยา พระธาตุเจดีย์สวี (ชุมพร) และพระธาตุเจดีย์วัดเขียนบางแก้ว (พัทลุง) เป็นต้น จะเห็นได้ว่าพระบรมธาตุเจดีย์และพระธาตุเจดีย์ตั้งอยู่เป็นระยะๆ ของเมืองใหญ่ที่เป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชเป็นจุดศูนย์กลางรวมใจของชาวไทยสยามในดินแดนไทยภาคใต้ตลอดแหลมคาบสมุทรสยาม-มลายู (คาบสมุทรไทย) ตั้งแต่ประมาณ ต้นพุทธศตวรรษที่ 16 - ถึง ต้นพุทธศตวรรษที่ 19 นั้นเป็นช่วงการปกครองของศรีธรรมราชมหานครหรือเมืองสิบสองนักษัตร ซึ่งมีสิบสองเมืองรวมกันอยู่ มีศูนย์กลางการปกครองอยู่บริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชปัจจุบัน ชื่อเมืองสิบสอง คือ สายบุรี ไทรบุรี กลันตัน ปาหัง ปัตตานี ตรัง พัทลุง ตะกั่วกลาง สระอุเลา บันทายสมอ (สมา) ชุมพร และ กระบุรี เมืองทั้งสิบสองจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันดูแลพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และจัดดอกไม้เงินดอกไม้ทองมาบูชา นอกจากนี้ในดินแดนดังกล่าวนี้ยังมีแหล่งโบราณสถานสำคัญ อีกมากมายที่ควรได้ศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจ อันจะส่งผลให้เกิดความรู้ที่ประจักษ์ในเรื่องอารยธรรมดินแดนไทยภาคใต้มากยิ่งขึ้น ดินแดนไทยภาคใต้ได้ชื่อว่าเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติซึ่งทำให้ผู้คนที่อยู่ในดินแดนแห่งนี้ไม่มีปัญหาในด้านอาหารการกิน และการดำรงอยู่ในชีวิตประจำวัน

ด้วยความพร้อมในอารยธรรมหลากหลายด้านดังกล่าวของดินแดนไทยภาคใต้ที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรสยาม-มลายูนี้ (คาบสมุทรไทย) หากผู้รับผิดชอบของประเทศมีความสามารถในการจัดการเชื่อว่าจะทำให้ดินแดนอารยธรรมอันยาวนานดังกล่าวนี้ ให้คุณค่าแก่คนไทยและแผ่นดินไทยอย่างมากมายและต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัย ดินแดนอารยธรรมแดนใต้ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (สิบสองนักษัตร) นั้นได้ข้อมูลทั้งจากเอกสาร ศิลปจารึก โบราณสถาน และโบราณวัตถุ การสัมภาษณ์ การจัดเสวนา การสนทนากลุ่ม และการลง

ภาคสนามในพื้นที่ต่างๆ ตามขอบข่ายการศึกษาวิจัยเก็บหลักฐานด้วยการบันทึกข้อความ การบันทึกเสียง การถ่ายภาพนิ่ง และ วิดีโอ จากหลักฐานต่างๆ ที่นำมาใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ (Analysis) สังเคราะห์ (Synthesis) ทำให้ได้คำตอบว่า อาณาจักรหรือศูนย์กลางอำนาจในการปกครองในดินแดนคาบสมุทรมลายู-มลายู (คาบสมุทรมลายู) นั้นมีอยู่จริง อันได้แก่ ตามพรลิงค์ ลังกาสุกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร) ผู้ที่มีอำนาจในการปกครองมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกันไปตามพลังด้านต่างๆ ที่มีอยู่ที่จะเข้าไป มีอำนาจปกครองได้ บางช่วงดินแดนดังกล่าวนี้ถูกกำลังชาวต่างชาติเข้าโจมตีและวางเว้น การดำเนินไปของระบบการปกครองอยู่บ้าง แต่ไม่นานก็มีผู้นำใหม่เกิดขึ้นและมีอำนาจในการปกครองต่อมา รวมเป็นเวลาประมาณ - 1,500 ปี ต่อมาดินแดนไทยสยามคาบสมุทรมลายู-มลายูก็รวมกับดินแดนไทยส่วนบนซึ่งมีพระยาอู่ทองเป็นผู้นำ ในพุทธศตวรรษที่ 20 การรวมกันทำให้ดินแดนไทยสยามมีความกว้างไกลและมีความเป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้น และทำให้คนไทยในส่วนต่างๆ อพยพเข้ามาอยู่ร่วมกันมากขึ้นตามลำดับ อีกทั้งยังมีพี่น้องชนชาติพันธุ์อื่นเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทยทำให้ประเทศสยามหรือไทยในปัจจุบัน มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศิลปะและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ช่วงระยะเวลาอันยาวนานของสี่อาณาจักรนั้นเป็นช่วงระยะเวลาของการสั่งสมความเป็นไทยสยามที่มีคุณค่ายิ่ง เพราะอารยธรรมที่สั่งสมเอาไว้ยาวนานนั้นได้เกิดดอกออกผลนำมาสู่ความอยู่ดี มีสุขของรุ่นลูกหลานเหลนหลิน รุ่นต่อๆ มาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยเฉพาะในดินแดนคาบสมุทรมลายู-มลายู (คาบสมุทรมลายู) เท่านั้นแต่อารยธรรมจากดินแดนไทยสยามภาคใต้ได้แผ่ซ่าน หลังไหลขึ้นไปสู่ดินแดนไทยกลุ่มต่างๆ ทั้งในภาคกลาง ภาคอีสานและภาคเหนือของไทย ปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง อารยธรรมหลักๆ เช่น ศาสนา ไม่ว่า พราหมณ์ (ฮินดู) พระพุทธศาสนา อิสลาม และคริสต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการเข้ามาของชาวต่างชาตินั้นเข้ามาโดยทางเรือ และเมืองท่าสำคัญๆ ในดินแดนคาบสมุทรมลายู-มลายู นั้นมีอยู่มาก และเรือขนาดใหญ่เข้าจอด ได้อย่างสะดวก ไม่ว่า ตักโกลา (กลาง) ทรัง (ตริง) หรือกันตัง ท่าทอง ปากนคร ท่าศาลา ปากพั่น และขนอน (ขนอม) เป็นต้น ชื่อตักโกลาหรือตะกั่วกลางต่อมามีปรากฏชื่อในคัมภีร์ มหานิเทศ ในพระไตรปิฎกและตำนานเมืองนครศรีธรรมราช ชื่อทรัง ปากพั่น ปากนคร ปรากฏอยู่ในตำนานเมืองนครศรีธรรมราชและตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช อีกทั้งบางแห่งปรากฏในแผนที่ของชาวต่างประเทศว่าเป็นท่าเรือสำคัญ ส่วนในด้านศิลปะและวัฒนธรรมนั้นมีการเข้ามามากมาย เช่น ศิลปะการแสดง ความเชื่อ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม

การแต่งกาย สิ่งของเครื่องใช้ และอาหารการกิน เป็นต้น การเมืองการปกครองไทยสยามภาคใต้ได้แบบอย่างการเมืองการปกครองจากชาวอินเดียเป็นหลักและมีความสัมพันธ์กับอินเดียและศรีลังกาอย่างใกล้ชิดแม้กระทั่งการผสมผสานทางสายเลือดส่วนหนึ่งด้วยสถาปัตยกรรมต่างชาติที่เข้ามาปะปนกับสถาปัตยกรรมไทยสยามภาคใต้ตั้งที่เห็นเป็นอยู่ทั้งเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนาและที่อยู่อาศัย ด้านความเชื่อก็มีอยู่มากส่วนใหญ่เป็นความเชื่อที่สืบเนื่องมาจากศาสนา ดังปรากฏพบรูปเคารพในศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) และพระพุทธศาสนาจำนวนมากในดินแดนไทยคาบสมุทรมลายู ด้านการแสดงหนังตะลุง มโนห์รา และตี่เก็ง เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากอินเดีย เป็นต้น อารยธรรมแดนใต้ที่แผ่ขานในคาบสมุทรมลายู และในดินแดนประเทศไทยปัจจุบันนั้นจึงเป็นฐานอารยธรรมสำคัญยิ่งของการเป็นประเทศสยามหรือประเทศไทยในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

อารยธรรมแดนใต้เป็นอารยธรรมที่มีการสั่งสมมาเป็นเวลาเกือบสองพันปี ตั้งแต่เริ่มอาณาจักรเก่าสุดตามหลักฐานคือ ตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และศรีธรรมราชมหานคร (เมืองสิบสองนักษัตร) อารยธรรมที่มีสืบทอดมาจนปัจจุบันนั้น ควรจะได้ศึกษาในรายละเอียดเพื่อประโยชน์ในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ นอกจากนี้อารยธรรมดินแดนไทยโบราณมีหลายแห่งในภาคกลาง ภาคเหนือ และอีสาน ควรจะได้ศึกษาวิจัย เพื่อหาคำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอารยธรรมแดนใต้นำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนระดับต่างๆ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังนำไปใช้ในด้านการเมืองการปกครอง ตลอดจนเศรษฐกิจ และศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น เพราะเนื้อหาการวิจัยครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร, 2529. ศิลปินวัดมเหยงค์ กรุงเทพมหานคร.
- ครองชัย หัตถา, 2550. ลังกาสูกะ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ฉัตรชัย สุระกาญจน์. ศึกษาลังกาสูกะกับการตั้งรัฐของราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช ในตามรอยตามพรลิงค์ คั่นความจริงศรีธรรมราชมหายานนคร. ไทม์พีรน์ตั้ง นครศรีธรรมราช.
- ชะเอม แก้วคล้าย, 2530. นิตยสารศิลปากร เล่มที่ 35 พฤศจิกายน - ธันวาคม. กรุงเทพฯ.
- _____. 2553. วิเคราะห์ตามพรลิงค์ ใน ตามรอยตามพรลิงค์ คั่นความจริงศรีธรรมราชมหายานนคร. ไทม์พีรน์ตั้ง. นครศรีธรรมราช.
- ปรีชา นุ่นสุข, 2553. ชุมชนโบราณเมืองโมคลาน บันทึกหน้าต้นของประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราช. ไทม์พีรน์ตั้ง. นครศรีธรรมราช.
- ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช และมูลนิธิโตโยต้าแห่งประเทศไทยป้อน, 2528. พระนิพนธ์-โสต ฉบับศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ ส่วนวันที่ 3 นครศรีธรรมราช. วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.
- นงคราญ สุขสม, 2553. วัดพระมหาธาตุ กรณีศึกษาเกี่ยวกับการตั้งเมืองนครศรีธรรมราช. ในตามรอยตามพรลิงค์คั่นความจริงศรีธรรมราชมหายานนคร. ไทม์พีรน์ตั้ง นครศรีธรรมราช.
- ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช พัฒนาการของรัฐบนคาบสมุทรไทย ในพุทธศตวรรษ 11 - 19 ในตามรอยตามพรลิงค์ คั่นความจริงศรีธรรมราชมหายานนคร, 2553. ไทม์พีรน์ตั้ง นครศรีธรรมราช.
- ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. สกูลช่างนครศรีธรรมราช. ในตามรอยตามพรลิงค์ คั่นความจริงศรีธรรมราชมหายานนคร 2553. ไทม์พีรน์ตั้ง นครศรีธรรมราช.
- ธราพงศ์ ศรีสุชาติ. ตามพรลิงค์-นครศรีธรรมราช หลักฐานจากโบราณสถาน ในตามรอยตามพรลิงค์ คั่นความจริงศรีธรรมราชมหายานนคร, 2553. ไทม์พีรน์ตั้ง นครศรีธรรมราช.
- อมรา ศรีสุชาติ. ตามพรลิงค์-นครศรีธรรมราช หลักฐานจากโบราณสถาน. ในตามรอยตามพรลิงค์ คั่นความจริงศรีธรรมราชมหายานนคร, 2553. ไทม์พีรน์ตั้ง นครศรีธรรมราช.